

Gyventojų, vykdančių individualią veiklą pagal pažymą, pajamų apmokestinimas

VMI prie FM
Mokesčių informacijos departamentas
2012 m.

Seminaro planas

- Teisės aktai
- Individuali veikla (toliau - IV)
- IV pajamos
- IV leidžiami atskaitymai
- IV buhalterinė apskaita
- Kasos aparatų naudojimas individualioje veikloje
- Taksometrai individualioje veikloje
- Privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) ir valstybinio socialinio draudimo (toliau – VSD) įmokos
- IV apmokestinimo pavyzdžiai
- Metinis pajamų deklaravimas
- Mokesčių sumokėjimas

Teisės aktai

- Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas (Žin., 2002, Nr. 73-3085; toliau – GPMĮ)
- Lietuvos Respublikos Sveikatos draudimo įstatymas (Žin., 1996, Nr. 55-1287; Žin., 2002, Nr. 123-5512; toliau – SDĮ)
- Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas (Žin., 2001, Nr. 110-3992; toliau – PMI)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimas Nr. 1283 „Dėl Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 82-3522)
- Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. vasario 17 d. įsakymas Nr. 1K-040 „Dėl gyventojų, besiverčiančių individualia veikla (išskyrus įsigijusius verslo liudijimus), buhalterinės apskaitos taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 18-785; Nr. 2004, 92-3373)

Teisės aktai

- Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymas Nr. 303 „Dėl nuolatinio Lietuvos gyventojų su individualios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susijusių išlaidų priskyrimo leidžiamoms atskaitymams bei jų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 95-4149)
- Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 11 d. įsakymas Nr. 40 „Dėl skolų beviltiškumo bei pastangų susigrąžinti šias skolas įrodymo ir beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 16-644, Žin., 2010, Nr. 70-3480)
- Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 372 „Dėl Fizinio asmens pranešimo apie ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir / arba kitai ekonominei veiklai FR0457 formos ir jos papildomo lapo FR0457P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 1-30; 2009, Nr.148-6652)

Teisės aktai

- Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 379 „Dėl prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvito formos bei šių kvitų pildymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 2-67; 2010, Nr. 140-7205)
- Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. rugsėjo 18 d. įsakymas Nr. V-255 „Dėl Kasos aparatų naudojimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 90-4096)
- Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. balandžio 3 d. įsakymas Nr. VA-40 „Dėl kasos aparato nenaudojimo atvejų, kai kasos aparato neįmanoma naudoti dėl objektyvių priežasčių arba kasos aparato naudojimas sukeltų akivaizdžiai neproporcingą administracinę naštą“ (Žin. 2012, Nr. 41-2003)

Teisės aktai

- Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymas Nr. VA-96 „Dėl metinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM308 formos ir jos priedų užpildymo, pateikimo ir tikslinimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 152-6865)
- Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. vasario 20 d. įsakymas Nr. VA-20 „Dėl taksometro registravimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje ir jo dokumentų pildymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 25-1191)

Individuali veikla

(GPMĮ 2 str. 7 d.)

Individuali veikla – savarankiška veikla, kuria versdamasis gyventojas siekia gauti pajamų ar kitokios ekonominės naudos per tęstinį laikotarpį:

- savarankiška bet kokio pobūdžio komercinė arba gamybinė veikla, **išskyrus nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų pardavimo ir (ar) nuomos veiklą;**
- savarankiška kūryba, **mokslinė, profesinė, įskaitant laisvasias profesijas,** ir kita panašaus pobūdžio savarankiška veikla;
- savarankiška sporto veikla;
- savarankiška atlikėjo veikla.

Individuali veikla

(GPMĮ 2 str. 35 d.)

Laisvoji profesija – profesija, kuria reikiama kvalifikaciją turintys gyventojai verčiasi asmeniškai, atsakingai ir profesiniu atžvilgiu nepriklausomai, teikdami **intelektines paslaugas** klientams ir visuomenei, įskaitant:

- teisinę (advokato, advokato padėjėjo, notaro, notaro padėjėjo, antstolio, antstolio padėjėjo, konsultanto teisės klausimais ir kitą teisinę) veiklą,
- apskaitininko, auditoriaus, buhalterio, lobisto, finansų konsultanto, mokesčių konsultanto, architekto, inžinieriaus, dizainerio, gydytojo, psichologo, žurnalisto, maklerio, brokerio ir panašią veiklą.
- Pažymėtina, kad laisvosios profesijos sąvoka tik apibrėžia profesijas, kurios būtų laikomos tokiomis mokesčių tikslais, jeigu jomis užsiimtų pats gyventojas, tačiau nenustato konkrečių veiklos vykdymo sąlygų (reikalavimų, apribojimų ir pan.).

Individuali veikla

Laisvosioms profesijoms **nepriskiriami** gyventojai, vykdantys:

- komercinę ar gamybinę veiklą (pvz., žemės ūkio veikla užsiimantys gyventojai, prekybininkai, įvairių prekių gamintojai);
- sporto ir atlikėjo veiklą (pvz., šokėjai, dainininkai, cirko artistai, aktoriai, muzikantai, šachmatininkai, kultūristai);
- kūrybinę veiklą (pvz., dailininkai, skulptoriai, kompozitoriai, rašytojai, poetai, režisieriai, kinematografininkai, choreografai);
- mokslinę veiklą (pvz., mokslininkai, mokslo tiriamuosius darbus atliekantys asmenys);
- kitą profesinę savarankišką veiklą (pvz., vairuotojai, siuvėjai, kirpėjai, kosmetologai, įvairių sporto šakų instruktoriai ar teisėjai, treneriai, restauratoriai).

Individualios veiklos pajamos

IV pajamos (GPMĮ 10 str.)

- IV pajamoms priskiriamos pajamos iš IV, įskaitant pajamas iš IV turto, **išskyrus nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą**, nuomos, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamas.
- **Svarbu:** 2010 metais ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais pardavus IV **nekilnojamąjį** turtą, gautos pajamos nelaikomos IV pajamomis (tai turto pardavimo pajamos – apmokestinamos 15 proc. tarifu), jei šis turtas įsigytas anksčiau negu prieš 5 metus iki jo pardavimo – turto pardavimo pajamos gyventojų pajamų mokesčiu (toliau – GPM) neapmokestinamos.

Individualios veiklos pajamos

IV pajamų pripažinimas (GPMĮ 8 str. 5, 6 d.)

- Nuo 2010 m. gyventojai IV (išskyrus, atlikėjų, sportininkų veiklą ar veiklą, pajamos iš kurios apmokestinamos įsigijus verslo liudijimą) pajamas pripažįsta pagal **kaupimo apskaitos principą**, jeigu šie gyventojai yra įregistruoti PVM mokėtojais arba savo veiklai priskiria ir naudoja ilgalaikį turta.
- Kitų gyventojų (ne PVM mokėtojų ir veikloje nenaudojančių ilgalaikio turto) IV pajamos ir 2010 metais, bei vėlesniais mokesčiais laikotarpiais pripažįstamos jų gavimo momentu (pagal **pinigų apskaitos principą**).

Individualios veiklos pajamos

- Kaupimo apskaitos principas
- Apskaitant pajamas pagal kaupimo principą, susidariusius nuostolius galima perkelti į kitus metus.
- Į šio apskaitos principo taikymo metus pereinančios pirkėjų skolos į pajamas įtraukiamos po šių skolų apmokėjimo, tačiau ne vėliau kaip per 3 metus nuo mokestinio laikotarpio, kurį buvo pereita prie kaupimo apskaitos principo, pradžios.
- Gyventojai, pradėję taikyti kaupimo apskaitos principą, jį taiko iki veiklos pabaigos.

Individualios veiklos pajamos

- **Kaupimo apskaitos principas.** Pajamos pripažįstamos tuo laikotarpiu, kurį jos uždirbamos, t. y. kada prekės (produkcija) buvo parduotos ar paslaugos suteiktos (darbai atlikti). Šiuo atveju neatsižvelgiama į mokėjimo laiką.
- **Pinigų apskaitos principas.** Įplaukos (pajamos) registruojamos, kai pinigai faktiškai gauti.

Individualios veiklos pajamos

Pavyzdys:

Gyventojas, vykdamasis individualią prekybą ir taikantis **kaupimo apskaitos principą**, 2011 m. pardavė prekių už **55 000 Lt**. Pirkėjai už dalį prekių – 45 000 Lt sumokėjo 2011 metais, o kitą dalį – 10 000 Lt sumokėjo 2012 m.

Abi šios sumos bus laikomos uždirbtomis 2011 m. Prekes, skirtas parduoti, gyventojas 2011 m. įsigijo už 40 000 Lt (tačiau už jas atsiskaitė 2012 m.). Ši suma bus priskiriama 2011 m. išlaidoms.

Individualios veiklos pajamos

Pavyzdys:

Gyventojas, taikantis **pinigų apskaitos** principą, vykdo baldų gamybos veiklą.

Per 2011 m. gyventojas pardavė produkcijos už 90 000 Lt, tačiau pirkėjai 2011 m. sumokėjo **70 000** Lt.

Likusią 20 000 Lt sumą apmokėjo 2012 m. sausio mėn.

Parduotai, pirkėjų 2011 m. apmokėtai, produkcijai pagaminti gyventojas įsigijo medžiagų ir žaliavų už 50 000 Lt.

Tiekėjams 30 000 Lt gyventojas sumokėjo 2011 m.

Likusią 20 000 Lt sumą sumokėjo 2012 m.

Gyventojų 2011 m. pajamos – 70 000 Lt, išlaidos – 50 000 Lt.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Kai pajamos pripažįstamos jų gavimo momentu, leidžiamų atskaitymų suma **negali viršyti** per tą mokestinį laikotarpį gautų IV pajamų.
- Jei taikant kaupimo apskaitos principą gaunami mokestinio laikotarpio nuostoliai (iš IV pajamų atėmus neapmokestinamasias pajamas ir leidžiamus atskaitymus) – jų **suma perkeliama į kitą mokestinį laikotarpį.**

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Nuostolių perkėlimas (GPMĮ 18¹ str.)

- Mokestinius **nuostolius galima perkelti neribotą laiką**, tačiau toks perkėlimas nutraukiamas, jeigu gyventojas nutraukia veiklą, dėl kurios šie mokestiniai nuostoliai susidarė
- (Jeigu mokestiniai nuostoliai gaunami ilgiau negu vienerius metus, pirmiausia perkeliama ankstesnių metų nuostoliai. Vėliau patirti mokestiniai nuostoliai perkeliama tik padengus ankstesnių metų nuostolius).
- Jeigu gyventojas verčiasi **kelių skirtingų rūšių IV**, tai iš skirtingų IV rūšių susidarę **mokestiniai nuostoliai gali būti dengiami tik tos rūšies veiklos, dėl kurios tie nuostoliai susidarė, pajamomis.**

Individualios veiklos pajamos

IV pajamų priskyrimas A ir B klasėms (GPMĮ 22 str.)

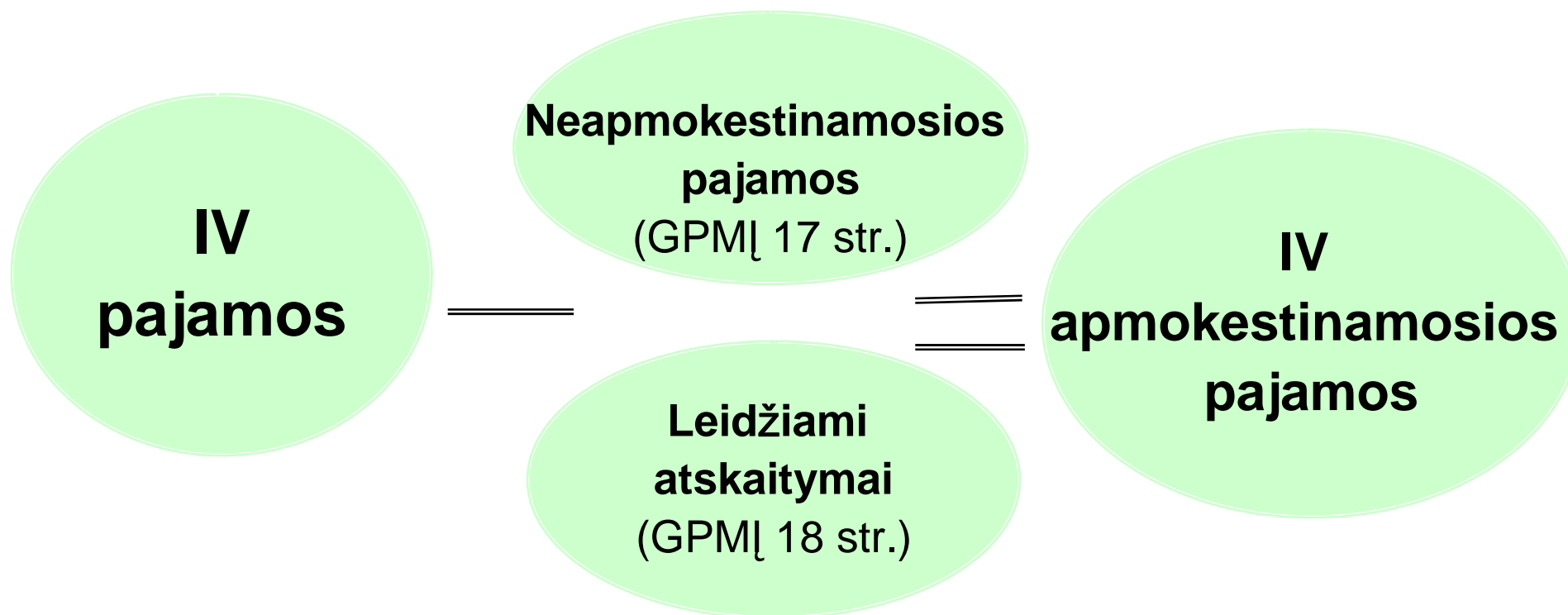
- IV pajamos priskiriamos **B klasės** pajamoms, todėl pajamų mokestį nuo šių pajamų deklaruoja, apskaičiuoja ir sumoka pats tokias pajamas gavęs asmuo, mokestiniams metams pasibaigus, pateikdamas metinę pajamų deklaraciją (išskyrus IV pajamas gautas iš darbdavio, sporto ir atlikėjų veiklos pajamas, taip pat IV pajamas, gautas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn nenukirstą mišką, apvaliąją medieną, netauriųjų metalų laužą, kurios priskiriamos A klasės pajamoms).

Individualios veiklos pajamos

IV pajamoms taikomi pajamų mokesčio tarifai (GPMĮ 6 str.):

- **15 proc. arba 5 proc.**
- 5 proc. tarifas taikomas IV pajamoms, išskyrus pajamas iš laisvųjų profesijų veiklos ir pajamas iš vertybinių popierių.
- IV pajamos pagal GPMĮ 17 str. gali būti neapmokestinamos.
- Pajamų mokestis skaičiuojamas nuo skirtumo, kuris gaunamas iš gautų ar uždirbtų IV pajamų atėmus neapmokestinamas pajamas ir leidžiamus atskaitymus.

Individualios veiklos pajamos

(Pagal GPMĮ 16 str.)

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Gyventojų individualios veiklos išlaidų priskyrimą leidžiamiems atskaitymams reglamentuoja **GPMĮ 18 straipsnio nuostatos ir individualios veiklos išlaidų priskyrimo leidžiamiems atskaitymams ir jų apskaičiavimo tvarka.**
- Leidžiamais atskaitymais laikomos su per mokestinį laikotarpį faktiškai gautomis ar uždirbtomis IV pajamomis susijusios nuolatinio Lietuvos gyventojo faktiškai patirtos įprastinės šiai veiklai išlaidos, jeigu šis straipsnis nenustato kitaip;
- Išlaidos (**išskyrus GPMĮ 18 str. 12 dalyje numatytu atveju**) turi būti pagrįstos dokumentais, turinčiais visus LR buhalterinės apskaitos įstatyme bei kituose teisės aktuose numatytus privalomus apskaitos dokumentų rekvizitus.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

GPMĮ 18 str. 12 d.

Gyventojas gali pasirinkti leidžiamais atskaitymais laikyti

- **30 proc.** gautų (uždirbtų) IV pajamų sumos (**netaikoma, kai pajamos gaunamos iš darbdavio**);
- nereikia pagrindžiančių dokumentų;

Kai gyventojas vykdo kelių skirtingų rūšių IV, tai:

- IV išlaidos leidžiamiems atskaitymams gali būti priskiriamos skirtinga tvarka;
- su tokios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susiję leidžiami atskaitymai atimami atskirai pagal kiekvienos IV rūšies pajamas.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

(GPMĮ 18 str.)

Tai įprastinės ir būtinos IV vykdyti patirtos išlaidos, susijusios su pajamų gavimu (uždirbimu) tą mokestinį laikotarpį:

- ilgalaikio turto įsigijimo išlaidos (nusidėvėjimas),
- perparduodamų prekių, medžiagų, žaliavų, detalių ir kt. įsigijimo išlaidos,
- veikloje naudojamą turto nuomos, remonto išlaidos,
- reklamos, palūkanų, įrankių įsigijimo išlaidos,
- samdomų darbuotojų darbo užmokesčio išlaidos,
- socialinio draudimo, sveikatos draudimo įmokos,
- privalomos rinkliavos, mokesčiai ir kitos išlaidos.

Išlaidos, nepriklausomai nuo taikomo apskaitos principo (pinigų ar kaupimo) iš IV pajamų atskaitomos neatsižvelgiant į tai, ar jos faktiškai apmokėtos.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

IV naudojamas turtas (GPMĮ 2 str.29 d.)

- **IV turtas – turtas (ar jo dalis), kurį (kuria) gyventojas naudoja tik savo IV.**

IV turtas skirstomas į ilgalaikį ir trumpalaikį.

- **Ilgalaikis turtas (toliau – IT)** – tai turtas, kuris naudojamas IV ilgiau kaip 1 metus ir kurio įsigijimo kaina ne mažesnė už gyventojų nusistatytą kainą.
- **Trumpalaikis turtas** – tai turtas, kuris IV naudojamas gyventojų pajamoms uždirbti (ekonominei naudai gauti) trumpiau kaip vienerius metus, o jo įsigijimo kaina į leidžiamus atskaitymus įskaitoma tą mokestinį laikotarpį, kurį šis turtas pradėtas naudoti.

IV vykdyti gali būti naudojamas asmeninis, sutuoktinio, taip pat ne nuosavybės teise priklausantis turtas.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

IV naudojamas turtas

- Gyventojas, **prieš pradėdamas individualiai veiklai naudoti IT**, turi AVMI pateikti užpildytą Fizinio asmens pranešimą apie IT ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir / arba kitai ekonominei veiklai **FR0457** formą (toliau – Forma FR0457).
- Forma FR0457 turi būti pateikiama kiekvieną kartą prieš pradėdant IV naudoti IT arba šioje veikloje nustojus jį naudoti.
- **Apie trumpalaikio turto naudojimą IV pranešti vietos mokesčių administratoriui nereikia.**

FR0457 Verda 02

Forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos vardu 2009 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. VA-87

Š
P
A
U
D
A
A
S

Pildyti AVMĮ darbuotojai

1 Mokesčio mokėtojo identifikacinis numeris (kodas)

2 Mokesčio mokėtojo vardas

3 Mokesčio mokėtojo pavardė

4 Gyvenamosios vietos adresas

6 Telefonas

8 Elektroninio pašto adresas

FIZINIO ASMENS PRANEŠIMAS APIE ILGALAIKIO TURTO AR JO DALIES PRISKYRIMĄ VYKDOMAI INDIVIDUALIAI IR / ARBA KITAI EKONOMINEI VEIKLAI

Pildymo data 7

8	8	13	14	16	18	10	11	12
Turto kodas	Unikalus nekilnojamojo turto numeris	PVM suma, Lt	Turto įsigijimo arba importo PVM sumokėjimo (įskaitymo) data	Turto dalies (%) priskyrimas veiklai	Turto naudotojas/pradžia	Pažymėti, jei bus nesilaikoma norma**	Pažymėti, jei yra sukurtas sulikimas dėl šio turto naudojimo**	Apskaičiuota įsigijimo kaina***, Lt
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

*Būti nesilaikoma PVM suma, nurodyta 1 prašyme, nustatyti mėsdirvių (amortizacijos) normatyvų (pažymėti, jei taip)
 **Yra sutarkimas sukurtas sulikimas, naudoti ir disponuoti šiuo turto (pažymėti, jei taip)
 ***Nuo šios kainos bus skaičiuojamas turto naudojimas

- Turto rūšių kodai (8 laukelis):
- 1 - Nauji pastatai (pastatyti po 2002-01-01)
 - 2 - Gyvenamosios namai (butai)
 - 3 - Kiti pastatai
 - 4 - Mašinos ir įrangma
 - 5 - Įrangma (statiniai ir kt.)
 - 6 - Baldai ir interjeras
 - 7 - Kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (išskyrus mobiliojo ryšio)

- 8 - Mėsdarų ryšis priemonės
- 9 - Lengvosios automobiliai, naudojami trumpalaikiams automobilių nuomos veiksniams, viešoms mokymams ar transporto paslaugoms teikti - ne senesni kaip 5 metų
- 10 - Kiti lengvosios automobiliai - ne senesni kaip 5 metų
- 11 - Kiti lengvosios automobiliai
- 12 - Kroviniai automobiliai, priekabos ir puspriekabės, autobusai - ne senesni kaip 5 metų
- 13 - Kiti kroviniai automobiliai, priekabos, puspriekabės, autobusai ir žemės dirbimo technika
- 14 - Kitas sunkiųjų mašinų ir priemonių turas
- 15 - Programinė įranga (kompiuterinės programos) ir įrenginiai
- 16 - Kitas namų ūkio turas

Papildomų lapų P skaičius 18

Apskaičiuota įsigijimo kaina, nurodyta šiame lape (12 laukelių suma), Lt 18

Apskaičiuota įsigijimo kaina, nurodyta šiame ir papildomuose lapuose (12 laukelių suma), Lt 20

Užpildė (parašas) (vardas, pavardė)

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Ilgalaikio turto nusidėvėjimas

IT, kuriam gali būti skaičiuojamas nusidėvėjimas (amortizacija):

- Priklausantis gyventojui nuosavybės teise ar įsigytas lizingu.
- Turtas naudojamas IV ilgiau kaip 1 metus.
- Jo kaina ne mažesnė už nusistatytąją.
- Turtas deklaruotas mokesčių administratoriui (Formoje FR0457).
- Nepriskiriamas IT, kurio įsigijimo išlaidos leidžiamiems atskaitymams nepriskiriamos.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Ilgalaikio turto nusidėvėjimas

- IT įsigijimo išlaidos (išskyrus gyvenamųjų pastatų ir patalpų, lengvųjų automobilių) **atimamos lygiomis dalimis** per laikotarpį – **ne trumpesnį** negu PMĮ 1 priedėlyje nustatytas nusidėvėjimo normatyvas metais.
- Nusidėvėjimo normatyvas pradedamas skaičiuoti **nuo to mėnesio**, kurį ilgalaikis turtas **pradėtas naudoti IV**.

Svarbu: Žemės įsigijimo išlaidos negali būti atimamos iš IV pajamų.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Pavyzdys:

Gyventojas, vykdamasis IV, 2011 m. balandžio 1 d. įsigijo IT – baldus, kurių vertė yra 3 000 Lt ir tą pačią dieną pradėjo baldus naudoti individualioje veikloje. IV naudojamo ilgalaikio materialiojo turto FR0457 formoje deklaravo, kad baldus veikloje naudos 100 proc.

- Gyventojo nusistatyta IT minimali kaina 1 000 Lt.
PMĮ 1 priedėlyje baldams nustatytas nusidėvėjimo normatyvas – 6 metai.
- Mėnesiui tenkanti baldų nusidėvėjimo suma – 41,67 Lt (3 000 : 72 mėn. (6 metai)).
Metinė 2011 m. baldų nusidėvėjimo suma – 375,03 Lt (41,67 x 9 mėn.).

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- IT įsigijimo išlaidomis laikoma turto įsigijimo kaina **su PVM**, jei turto įsigijimo momentu gyventojas **nėra PVM mokėtojas**, t. y. toks gyventojas turto nusidėvėjimą turi skaičiuoti **nuo turto įsigijimo kainos su PVM**.
- Jeigu **IT priskiriamas IV turtui ne tą patį mokestinį laikotarpį** (kalendorinius metus), kurį įsigytas, nustatant to turto įsigijimo išlaidas, kurios gali būti atskaitomos iš pajamų, turi būti skaičiuojamas **sąlyginis nusidėvėjimas**, t. y. iš IT įsigijimo kainos atimama kainos dalis, kuri atitinka to IT sąlyginio nusidėvėjimo sumą per laikotarpį nuo jo įsigijimo iki to mokestinio laikotarpio, kurį IT buvo deklaruotas kaip IV turtas.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Pavyzdys:

Gyventojas 2009 m. sausio 3 d. už 100 000 Lt įsigijo sandėlį, kurį 100 proc. veikloje pradėjo naudoti 2010 m. balandžio 1d. PMĮ 1 priedėlyje nustatytas 15 metų nusidėvėjimo normatyvas.

Sąlyginis nusidėvėjimas skaičiuojamas nuo kito mėnesio 1 dienos po sandėlio įsigijimo (2009 m. vasario 1 d.) iki mokestinio laikotarpio, kurį pastatas buvo pradėtas naudoti IV, **pradžios** (iki 2010 m. sausio 1 d.):

100 000 Lt: 15 metų: 12 mėn. x 11 mėn. = 6 111,11 Lt.

Deklaracijos FR0457 12 laukelyje nurodoma sandėlio įsigijimo kaina sumažinta sąlyginio nusidėvėjimo suma, t. y. 93 889 Lt (100 000 Lt – 6 111,11 Lt = 93 888,89 Lt).

2010 metų leidžiamiems atskaitymams priskiriama **4 694,45 Lt** (93 888,89 Lt: 15 m.: 12 mėn. x 9 mėn.) šio pastato nusidėvėjimo suma.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Sutuoiktinių bendrosios jungtinės nuosavybės teise turimo turto įsigijimo išlaidos (nusidėvėjimas) vieno iš sutuoiktinių IV leidžiamiesiems atskaitymams **gali būti priskiriamos tik esant kito sutuoiktinio sutikimui ši turtą valdyti, naudoti ir juo disponuoti kaip IV turtu.**
- Nesant tokio sutikimo – leidžiamiesiems atskaitymams gali būti priskiriama **ne daugiau kaip 50 proc. nustatyta tvarka apskaičiuotos tokio IV naudojamo IT įsigijimo išlaidų sumos.**
- **Sutikimas** – laisvos formos dokumentas, kuriame turi būti nurodyta, dėl kokio turto šis sutikimas yra surašytas ir abiejų sutuoiktinių rekvizitai (vardas, pavardė, parašas).

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- **Svarbu:** IV ilgalaikio turto įsigijimo išlaidos turi būti sumažintos tam tikslui panaudotų nacionalinio biudžeto, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, kitų valstybės pinigų fondų, savivaldybių fondų, **Europos Sąjungos** lėšų ir **kitos finansinės paramos suma**, jeigu tokios lėšos ar tokia parama buvo gauta.
- Jei pagal PMĮ 1 priedėlyje nustatytus nusidėvėjimo normatyvus ilgalaikis turtas yra pilnai nusidėvėjęs, jį nurodžius FR0457 formoje, bus galima leidžiamiems atskaitymams priskirti tik tokio turto eksploatacines / remonto išlaidas.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- **Svarbu:** Pardavus IV ilgalaikį turtą (išskyrus nekilnojamąjį turtą), leidžiamiems atskaitymams gali būti priskirta tik ta šio turto įsigijimo kainos dalis, kuri nebuvo atskaityta kaip IT nusidėvėjimo (amortizacijos) išlaidos.
- Pardavus GPMĮ 18 straipsnio 3 dalies 2-4 punktuose nurodytą IV naudotą IT (lengvuosius automobilius, kompiuterines programas (susikurtas) ir kt.) iš gautų pajamų galima atimti to turto įsigijimo kainą arba pasigaminimo išlaidas, taip pat tokio turto kapitalinio remonto išlaidas, kurios nėra pripažįstamos IV leidžiamais atskaitymais, kol turtas nėra perleidžiamas (jeigu gaunamas nuostolis, jis neatskaitomas iš kitų IV pajamų).

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Galima nesilaikyti PMĮ 1 priedėlyje nustatytų nusidėvėjimo normatyvų, t. y. priskirti IT įsigijimo kainą leidžiamiems atskaitymas per pageidaujama laikotarpį, (pvz. tą patį mokestinį laikotarpį, kurį turtas įsigytas) jeigu tenkinamos **visos** sąlygos:

- įsigytas IT yra nenaudotas ir pagamintas ne anksčiau **kaip prieš 2 metus** (skaičiuojant nuo IT naudojimo pradžios);
- įsigytas turtas gyventojų IV bus naudojamas ne trumpiau kaip 36 mėnesius;
- įsigytas IT yra priskirtinas PMĮ 1 priedėlio IT grupėms „mašinos ir įrengimai“, „įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)“.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Jeigu įsigytas turtas priklauso grupėms „**kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (kompiuteriai, jų tinklai ir įranga)**“, „**programinė įranga**“, „**įsigytos teisės**“, nesilaikyti PMĮ 1 priedėlyje nustatytų nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų galima tik tuo atveju, jeigu šis turtas būtinas kitam materialiajam turtui eksploatuoti

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Kai ilgalaikis turtas naudojamas ne tik individualioje veikloje (bet ir asmeniniais tikslais), maksimali įsigijimo išlaidoms priskiriama turto įsigijimo kainos dalis, išskyrus mobiliojo ryšio priemones, negali viršyti – 90 proc.
- Mobiliojo ryšio priemonės – 50 proc.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- **Prekių, medžiagų, žaliavų, detalių** ir kt. įsigijimo išlaidos priskiriamos gyventojų IV leidžiamiems atskaitymams, jeigu jos patirtos pajamoms gauti.
Šios išlaidos turi būti pagrįstos juridinę galią turinčiais dokumentais.
- Jeigu gyventojas iki IV įregistravimo įsigyja medžiagų, žaliavų, detalių ar kitų prekių, kurias vėliau parduoda vykdydamas IV, o gautas pajamas priskiria IV pajamoms, tai jis gali šių prekių įsigijimo kainą priskirti IV leidžiamiems atskaitymams, jeigu turi reikalavimus atitinkančius prekių įsigijimo dokumentus.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- **IV naudojamo turto eksploatavimo ir remonto** (*paprasto*) **išlaidos** leidžiamiems atskaitymams priskiriamos pagal to turto **faktinį naudojimą IV** (t. y. turto dalies (procentais) priskyrimą IV), neatsižvelgiant į tai, ar to turto įsigijimo išlaidos (ar bet kokia jų dalis) buvo priskirta leidžiamiems atskaitymams, ar ne.
- Šios išlaidos leidžiamiems atskaitymams priskiriamos tą mokestinį laikotarpį, kurį patiriamos.
- Šis ilgalaikis turtas turi būti deklaruotas **IV naudojamo ilgalaikio materialiojo turto formoje FR0457**
- Jeigu individualios veiklos turtas veikloje buvo naudojamas ne visą mokestinį laikotarpį, tai leidžiamiems atskaitymams turto eksploatavimo ir remonto išlaidos priskiriamos nuo to mėnesio, kurį turtas pradėtas naudoti IV.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Jei atliekamas IV (**nuosavo**) ilgalaikio materialiojo turto (išskyrus gyvenamuosius pastatus ir patalpas bei lengvuosius automobilius, išskyrus tuos, kurie naudojami tik teikiant transporto arba vairavimo mokymo paslaugas ir (arba) nuomojami) **remontas, kuris pailgina turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerina jo naudingąsias savybes, arba rekonstravimas, šio remonto arba rekonstravimo vertė yra didinama remontuoto arba rekonstruoto IV ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo kaina.**
- Tokio remonto arba rekonstravimo vertė leidžiamiems atskaitymams priskiriama per likusį to remontuoto ar rekonstruoto turto nusidėvėjimo laikotarpį.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Jei atliekamas IV naudojamo (**nenuosavo**) ilgalaikio materialiojo turto remontas, kuris pailgina turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerina jo naudingąsias savybes, arba rekonstravimas, **šių darbų sąnaudos (ar jų dalis) atskaitomos iš IV pajamų lygiomis dalimis per sutartyje numatytą to turto naudojimo IV laikotarpį pradedant nuo kito mėnesio po remonto ar rekonstravimo darbų užbaigimo dienos.**
- Kai sutartis neterminuota – per PMĮ 1 priedėlyje atitinkamoms turto grupėms nustatytą laikotarpį, bet ne trumpesnį kaip 36 mėn.
- Jei sutartis nutraukiama prieš terminą, neatskaityta remonto sąnaudų dalis, kuri nebuvo įtraukta į leidžiamus atskaitymus, negali būti atskaitoma iš IV pajamų.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Gyvenamųjų pastatų ir patalpų bei lengvųjų automobilių, išskyrus tų, kurie naudojami tik teikiant transporto arba vairavimo mokymo paslaugas ir (arba) nuomojami, **remonto**, kuris pailgina turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerina jo naudingąsias savybes, **ir rekonstravimo išlaidos IV leidžiamiesiems atskaitymams negali būti priskirtos.**

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Gyventojas gali leidžiamais atskaitymais pripažinti patirtas **degalų įsigijimo išlaidas**, tačiau turi pagrįsti ne tik faktą, kad tokios išlaidos yra patirtos, o ir sunaudotų **degalų kiekį IV pajamų uždirbimui**, t. y. gyventojas turi įrodyti, kokį kiekį degalų jis išnaudojo vykdydamas IV.
- Gyventojas turėtų savo pasirinkta ir suprantama forma fiksuoti IV naudojamos transporto priemonės panaudojimo ir degalų suvartojimo duomenis. (**Degalų sunaudojimo normas** gyventojas gali pasitvirtinti pats, atsižvelgdamas į gamintojo nurodytus transporto priemonės techninius duomenis arba vadovautis Susisiekimo ministro 1995 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. 405 (Žin., 1995, Nr. 85-1933) patvirtintomis bazinėmis kuro normomis).
- Prie leidžiamų atskaitymų **galima priskirti tik faktiškai nuvažiuotam (siejamam su pajamų uždirbimu) atstumui tenkantį sunaudotų degalų kiekį**, neviršijantį normos.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- **Telefoninius pokalbius** galima priskirti IV leidžiamiesiems atskaitymams ir tuo atveju, jeigu telefonas nebuvo deklaruotas FR0457 formoje.
- Telefono numerio priskyrimas ir naudojimas IV turėtų būti įformintas laisvos formos apskaitos dokumentu.
- Patirtų telefoninio ryšio paslaugų išlaidų dydis nustatomos pagal gyventojų nusistatytą dalį (procentais), atsižvelgiant į tai, kiek patirtos išlaidos susijusios su vykdoma IV.
- Telefono pokalbių sąskaita faktūra turi būti išrašyta IV vykdančio gyventojų arba jo šeimos nario vardu (tuo atveju, kai veikloje gyventojas naudoja telefono numerį, išduotą šeimos nario vardu).
- Galima priskirti išankstinio apmokėjimo mobiliųjų telefonų pokalbių kortelių įsigijimo išlaidas (SIM kortelės: „Labas“, „Ežys“, „Tele 2“ ir t.t.), pagrįstas kasos aparato čekiais ir / arba sąskaitomis faktūromis.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- **Kompiuterinių programų įsigijimo išlaidas galima priskirti IV leidžiamiems atskaitymams**, jei kompiuterinės programos kaip IT, naudojamas IV, yra deklaruotas FR0457 formoje, o pats kompiuteris FR0457 formoje nedeklaruotas.
- Kompiuterių programų įsigijimo išlaidos gali būti priskirtos leidžiamiems atskaitymams tik tokiu atveju, jeigu šios programos įsigytos iš nepriklausomų asmenų ir nėra įsigytos iš vienetų, įregistruotų ar kitaip organizuotų tikslinėse teritorijose arba gyventojų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra tikslinė teritorija.
- Kompiuterių programų **susikūrimo išlaidos nepriskiriamos IV leidžiamiems atskaitymams.**

Interneto išlaidas galima priskirti prie IV leidžiamų atskaitymų, jeigu kompiuteris nebuvo deklaruotas FR0457 formoje.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- **Reklamos išlaidos**, skirtos informacijai, susijusiai su nuolatinio Lietuvos gyventojų vykdoma IV ir skatinančiai įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, bet kokia forma ir bet kuriomis priemonėmis skleisti esamiems ar potencialiems pirkėjams, **negali būti priskiriamos leidžiamiems atskaitymams, jei jos** skirtos kontroliuojamuosius vienetų ir susijusių asmenis, informuoti, taip pat išlaidos, susijusios su informacijos apie individualią veiklą sklaidimu, kai atitinkamos veiklos reklamą draudžia įstatymas.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Gyventojo ar jo samdomo darbuotojo **nakvynės, kelionės, registravimosi dalyvauti konferencijoje, simpoziume, parodoje ar kitokiame renginyje**, susijusiame su gyventojo IV, išlaidos ir **dienpinigių išlaidos**, jeigu gyventojas savo ar samdomo darbuotojo išvykimą **iš nuolatinės veiklos vykdymo vietos** yra įforminęs atitinkamu **aktu**, kuriame nurodyta išvykimo tikslas, vieta (vietos), trukmė (jeigu komandiruotės metu vykstama į keletą užsienio valstybių – buvimo kiekvienoje užsienio valstybėje trukmė) ir gyventojo numatomų apmokėti išlaidų rūšys.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Jeigu išvykimas susijęs ir su asmeniniais gyventojų ar jo samdomo darbuotojo tikslais, akte turi būti nurodyta ir pagrįsta, kokia dalis su išvykimu susijusių išlaidų priskirtina IV, ir tik ši dalis išlaidų gali būti priskirta leidžiamiems atskaitymams.
- Dienpinigių išlaidos priskiriamos leidžiamiems atskaitymams vadovaujantis Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklėmis ir Dienpinigių mokėjimo jūreiviams taisyklėmis, patvirtintomis Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimu Nr. 99 (Žin., 2003, Nr. 11-396).

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Leidžiamiems atskaitymams priskiriama **stojamųjų narių įnašų ir narių mokesčių suma, tačiau ne daugiau kaip 0,2 procento IV pajamų**, jei stojamieji įnašai, narių mokesčiai mokami vienetams, kurių veiklą reglamentuoja specialūs įstatymai ir kurių veiklos tikslas nėra pelno siekimas, o gautas pelnas negali būti skiriamas jų steigėjams ir (arba) dalininkams, ir (arba) nariams.
- Stojamieji narių įnašai ir narių mokesčiai leidžiamiems atskaitymams priskiriami neatsižvelgiant į nustatytą apribojimą (0,2 procento), jei **mokami savivaldos organizacijoms**, kuriose narystė pagal atitinkamą veiklą reglamentuojančius teisės aktus yra privaloma.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Leidžiamiems atskaitymams priskiriama:

- Už individualiai veiklai vykdyti paimtą paskolą, kuri naudojama **tik IV** leidžiamiems atskaitymams priskiriamoms išlaidoms padengti, **mokamų palūkanų dalis, neviršijanti tokios paskolos rinkos kainos.**
- Palūkanos, mokamos už paskolą, paimtą kito nei gyvenamosios paskirties statinio statybai, **kaupiamos ir IV leidžiamiems atskaitymams priskiriamos kaip to turto įsigijimo išlaidų dalis**, jei, užbaigus statybos darbus, šis turtas naudojamas IV ir deklaruotas centrinio mokesčio administratoriaus nustatyta tvarka.
- Nutraukus IV ar nustojus minėtą statinį naudoti individualiai veiklai, neatskaityta palūkanų dalis iš gyventojų apmokestinamųjų pajamų neatskaitoma.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Leidžiamiems atskaitymams priskiriama per mokestinį laikotarpį **faktiškai patirtų natūralios netekties nuostolių**, išskyrus šviežių vaisių, uogų, grybų ir daržovių natūralios netekties nuostolius, **suma, neviršijanti 1 procento gyventojų mokestinio laikotarpio IV pajamų.**
- Per mokestinį laikotarpį faktiškai patirtų šviežių vaisių, uogų, grybų ir daržovių natūralios netekties nuostolių **suma negali viršyti 3 procentų gyventojų mokestinio laikotarpio IV pajamų.**
- **Natūralios netekties nuostoliais** laikomas natūralus prekių (žaliavų, produkcijos) sumažėjimas dėl prekių (žaliavų, produkcijos) saugojimo, perpylimo, pakavimo, vežimo, krovimo ir pardavimo, įskaitant nuostolius dėl pirkėjų užmaršumo.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- Leidžiamiesiems atskaitymams priskiriamos Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyto dydžio gyventojų kaip individualią veiklą vykdančio asmens **privalomojo sveikatos draudimo ir valstybinio socialinio draudimo įmokos**.
- Nuo 2010 m. individualios veiklos pajamų gyventojų mokėtinos **socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokos priskiriamos leidžiamiesiems atskaitymams tą mokestinį laikotarpį, kurį gautos arba uždirbtos individualios veiklos pajamos**, nuo kurių tos įmokos apskaičiuotos (GPMĮ 18 str. 11 d.)
t. y. įmokos, apskaičiuotos nuo 2012 metais gautų (uždirbtų) individualios veiklos pajamų, bus priskiriamos šio mokestinio laikotarpio (2012 m.) leidžiamiesiems atskaitymas, neatsižvelgiant į tai, kada jos sumokėtos.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

- IV leidžiamiesiems atskaitymams galima priskirti **50 proc. su IV pajamomis susijusių gyventojų patirtų reprezentacinių išlaidų sumos**, tačiau bet kokiame atveju **tokia suma negali viršyti 2 proc. gyventojų IV pajamų per mokestinį laikotarpį.**
- **Reprezentacinėmis sąnaudomis** laikomos gyventojų išlaidos konkrečių asmenų naudai naujiems verslo ryšiams su kitais gyventojais ar vienetais, išskyrus su šiuo gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusius asmenis, taip pat sutuoktinius, sugyventinius, vaikus (įvaikius), tėvus (įtėvius) ir vienetus, kuriuose gyventojas tiesiogiai ar netiesiogiai valdo daugiau kaip 25 procentus akcijų (dalių, pajų), užmegzti ar esamiems verslo ryšiams pagerinti.
- Išlaidos, nustatytos PMĮ 22 straipsnio 5 dalyje, reprezentacinėms sąnaudoms nepriskiriamos: **medžioklės, žvejybos, plaukiojimo jachtomis, golfo, azartinių lošimų, stovyklavimo išlaidos.**

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Nuo 2010 m. sausio 1 d. iš IV pajamų galima atskaityti **mokestiniu laikotarpiu atsiradusią beviltiškų skolų sumą. Skolos laikomos beviltiškomis, jeigu:**

- mokesčio mokėtojas negali jų susigrąžinti praėjus ne mažiau kaip **vieneriems metams** nuo skolų sumos įtraukimo į pajamas, o jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą – praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo skolų atsiradimo momento užfiksavimo apskaitos dokumentuose ir apskaitos registruose arba
- skolininkas yra miręs arba paskelbtas mirusiu arba
- skolininkas yra likviduotas arba
- skolininkas yra bankrutavęs.

Mokesčio mokėtojas turi įrodyti ne tik skolų beviltiškumą, bet ir savo pastangas šioms skoloms susigrąžinti.

- Skolos nelaikomos beviltiškomis, kai skolininkas ir kreditorius yra susiję asmenys.

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

Leidžiamiems atskaitymams nepriskiriamos išlaidos:

- Gyvenamųjų pastatų ir patalpų įsigijimo išlaidos;
- lengvųjų automobilių, išskyrus tuos, kurie naudojami tik teikiant transporto arba vairavimo mokymo paslaugas ir (arba) nuomojami, įsigijimo išlaidos;
- kompiuterių programų susikūrimo išlaidos;
- kompiuterių programų įsigijimo išlaidos, jeigu šios programos yra įsigytos iš asocijuotų asmenų arba yra įsigytos iš vienetų, įregistruotų ar kitaip organizuotų tikslinėse teritorijose, arba gyventojų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra tikslinėje teritorijoje;
- į biudžetą mokamas PVM ir GPMĮ nustatytas pajamų mokestis;
- pirkimo (importo) PVM, gyventojas, kuris yra PVM mokėtojas, įtrauktas į PVM atskaitą;

Individualios veiklos leidžiami atskaitymai

(tęsinys)

- sumokėtos netesybos, į biudžetą ir valstybės pinigų fondus sumokėtos baudos, delspinigiai ir kitos sankcijos už teisės aktų pažeidimus;
- išlaidos paramai ir dovanoms;
- neapmokestinamosioms pajamoms tenkantys leidžiami atskaitymai (nuo 2010 m. sausio 1 d.);
- išmokos užsienio gyventojams, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra tikslinėse teritorijose;
- gyventojų padarytos žalos atlyginimas;
- išmokos, nuo kurių gyventojas privalėjo išskaičiuoti pajamų arba pelno mokestį, tačiau jo neišskaičiavo;
- išmokos užsienio vienetais, kurie įregistruoti ar kitaip organizuoti tikslinėse teritorijose.

Buhalterinė apskaita

- Nuolatiniai Lietuvos gyventojai, besiverčiantys IV (išskyrus įsigijusius verslo liudijimus), tvarkydami buhalterinę apskaitą, turi vadovautis **Buhalterinės apskaitos taisyklėmis**.

- Gyventojas, besiverčiantis IV (išskyrus notarus, antstolius ir advokatus), privalo naudoti tokius apskaitos dokumentus:

1. **prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitą;**

2. **sąskaitą faktūrą;**

3. **PVM sąskaitą faktūrą;**

4. **kasos aparato kvitą;**

5. **kitus apskaitos dokumentus (mokėjimo pavedimus, pinigų priėmimo kvitus ir pan.).**

1-3 punktuose nurodyti dokumentai Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 1283 (Žin., 2002, Nr. 82-3522), 10 punkte nurodytais atvejais išduodami tik pirkėjo prašymu.

Buhalterinė apskaita

- Gyventojas, besiverčiantis IV (išskyrus notarus, antstolius ir advokatus), **privalo išrašyti ir išduoti prekių arba paslaugų pirkėjams vieną iš 1-4 punktuose nurodytų apskaitos dokumentų.**

Pastaba: Kai gyventojas vykdo individualią **lauko** prekybos veiklą ir pirkėjas nereikalauja išduoti kvito, tai pasibaigus dienai, gyventojas iš šios veiklos gauti pinigai gali būti užpajamuojami vienu kvitu, kuriame nurodoma bendra per dieną parduotų prekių suma.

Buhalterinė apskaita

Apskaitos dokumentai

- Gyventojas, kuris nėra PVM mokėtojas ir nenaudoja kasos aparato, privalo išrašyti pasirinktinai prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitą arba sąskaitą faktūrą.
- Gyventojas, kuris yra PVM mokėtojas, turi išrašyti PVM sąskaitą faktūrą:
- pirkėjui – gyventojui, kuris pagal PVM įstatymą nėra PVM apmokestinamasis asmuo, išrašo PVM sąskaitą faktūrą arba prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitą;
- pirkėjui – gyventojui, kuris pagal PVM įstatymą yra PVM apmokestinamasis asmuo, privalo išrašyti PVM sąskaitą faktūrą;
- pirkėjui – įmonei privalo išrašyti PVM sąskaitą faktūrą.
- Jei gyventojas yra įsigijęs kasos aparatą, tai jis privalo išduoti pirkėjui kasos aparato kvitą, o pirkėjo prašymu – prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitą arba sąskaitą faktūrą (jei gyventojas nėra PVM mokėtojas) arba PVM sąskaitą faktūrą (jei gyventojas yra PVM mokėtojas).

Buhalterinė apskaita

- Gyventojai, veikiantys partnerystės pagrindais neįsteigę juridinio asmens, privalo, išrašydami **prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitą arba sąskaitą faktūrą**, nurodyti visų partnerystės pagrindais veikiančių gyventojų vardus, pavardes, asmens kodus arba vieno iš partnerystės pagrindais veikiančių gyventojų vardą, pavardę su žodžiais „ir partneriai“ bei šio gyventojų asmens kodą.
- Gyventojai, veikiantys partnerystės pagrindais, naudoja vieno iš partnerystės pagrindais veikiančių gyventojų vardu įsigytus prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitus.

Buhalterinė apskaita

- Gyventojas, besiverčiantis IV, pirkdamas žemės ūkio produkciją iš gyventojų (ne PVM mokėtojo ir kuriam netaikoma kompensacinio PVM tarifo schema), kuris pats ją išaugino, arba pirkdamas iš gyventojų (ne PVM mokėtojo ir nesiverčiančio IV) asmeninės nuosavybės teise priklausančius daiktus, privalo išrašyti prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitą arba sąskaitą faktūrą.
- Veikloje naudojama **prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvito forma FR0508.**

Buhalterinė apskaita

- **Prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitas**
Nuo 2011 m. sausio 1 d. individualią veiklą vykdantys gyventojai prekių pardavimui (pirkimui) bei paslaugų teikimui turi naudoti Kvito formas (FR0508), skelbiamas VMI prie FM interneto svetainėje: www.vmi.lt → Duomenų bazės → Formos → FR0508, arba pagamintas spaustuviniu būdu (jas galima įsigyti blankų leidyklų parduotuvėse) bei AVMI įsigytus Kvitus (t. y. gali naudoti ir iki 2011 m. sausio 1 d. įsigytas kvitų formas (t. y. kol jas išnaudos)).

FR0508 forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos
 prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko
 2002 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 379
 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos
 finansų ministerijos viršininko 2011 m. gegužės 04 d.
 įsakymo Nr. VA- 53 redakcija)

PREKIŲ (PASLAUGŲ) PIRKIMO-PARDAVIMO KVITAS NR.

20__m.____d.

Eil. Nr.	Prekės (paslaugos) pavadinimas	Kiekis	Kaina (Lt, ct)	Suma (Lt, ct)
1	2	3	4	5

Prekių (paslaugų) pardavėjo vardas
 arba vardo pirmoji raidė, pavardė _____

Prekių (paslaugų) pirkėjo vardas
 arba vardo pirmoji raidė, pavardė* _____

Verslo liudijimo Nr.*** _____

Asmens kodas* _____

Verslo liudijimo Nr.** _____

Įmonės pavadinimas _____

Parašas _____

Įmonės kodas _____

* Nurodoma pirkėjo ar paslaugos gavėjo pageidavimu.

** Nurodoma, kai kvitą išrašo perkantis prekes verslo liudijimą įsigijęs gyventojas.

*** Kai kvitą išrašo gyventojas, vykdamas individualią veiklą pagal pažymą, vietoj verslo liudijimo numerio nurodomas individualios veiklos vykdymo pažymos arba nuolatinės bazės įregistravimo Lietuvoje pažymos numeris.

Buhalterinė apskaita

- **Prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitų išdavimo taisyklių pakeitimas 2011-05-04 VMI įsakymas VA-53 (Žin., 2011, Nr. 55-2685)**
- Neteko galios reikalavimas, kad Kvite turi būti įrašomas Pažymą (verslo liudijimą) įsigijusio gyventojų prekės ar paslaugos pardavėjo asmens kodas.
- Prekes pardavus ar paslaugas suteikus fiziniam asmeniui, Kvite pirkėjo vardas, pavardė nurodomi tik prekės pirkėjo ar paslaugos gavėjo reikalavimu.
- Kvitą išrašantis IV pagal pažymą vykdomas gyventojas, eilutėje „Verslo liudijimas“, pažymėtoje ženkle „***“ nurodo IV pažymos numerį.

Buhalterinė apskaita

- **Prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitų išdavimo taisyklių pakeitimas**
- Taisyklės papildytos 21 punktu, kuriame nurodyta, kad „Kvitas išrašomas pinigų gavimo momentu. Kai šalys susitaria (sudaro atskirą sutartį) ir nustato atsiskaitymo už prekes ar paslaugas momentą, nesutampantį su faktišku paslaugų atlikimo ar prekių perdavimo momentu, tai Kvitas taip pat išrašomas pinigų gavimo momentu.“
- Kadangi IV pagal pažymą vykdantys gyventojai apskaitos dokumentą privalo išrašyti paslaugos suteikimo ar prekės pardavimo momentu, tuo atveju, kai paslaugos suteikimo momentas ir atsiskaitymas už ją nesutampa, turėtų išrašyti sąskaitą faktūrą, kurioje turėtų pažymėti, kad ji neapmokėta.

Buhalterinė apskaita

Darbuotojas prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitus gali išrašyti individualios veiklos vykdytojo vardu, bet darbuotojas kvituose pasirašo savo vardu.

Jei gyventojas visoms vykdomoms veiklos rūšims turi vieną **išlaidoms pagrįsti dokumentą**, tai išlaidas tarp veiklos rūšių jis paskirsto pats pagal faktines išlaidas arba proporcingai pajamoms iš IV rūšių.

Buhalterinė apskaita

Išlaidų dokumentai (GPMĮ 18 str. 8-9 punktai)

Išlaidos turi būti pagrįstos juridinę galią turinčiais apskaitos dokumentais:

- sąskaitomis faktūromis,
- PVM sąskaitomis faktūromis,
- importo deklaracijomis,
- laisvos formos apskaitos dokumentais,
- kasos aparato kvitais.

Prekių ir paslaugų įsigijimo iš užsienio vienetų ir gyventojų atvejais išlaidos gali būti pagrindžiamos užsienio vienetų ir gyventojų surašytais dokumentais, jeigu iš šių dokumentų galima nustatyti ūkinės operacijos turinį.

Buhalterinė apskaita

- Išlaidos kasos aparatų kvitais gali būti pagrįstos tik tuo atveju, jeigu prekių ar paslaugų, kurių įsigijimą patvirtina kasos aparato kvitas, vertė (įskaitant PVM) neviršija 1 000 litų (**ši nuostata galioja nuo 2010 m. gegužės 28 d., apskaičiuojant ir deklaruojant 2010 metų ir vėlesnių mokesčių laikotarpių pajamas**).
- Gyventojas, pasirinkęs apmokestinamąsias IV pajamas apskaičiuoti GPMĮ 18 straipsnio 12 dalyje nustatyta tvarka, neprivalo turėti išlaidų pagrindimo dokumentų.
- Gyventojas, visais atvejais, privalo turėti prekių, medžiagų, žaliavų įsigijimo dokumentus.

Buhalterinė apskaita

- Gyventojas, taikantis pinigų apskaitos principą ir gyventojas, taikantis kaupimo apskaitos principą, privalo pildyti **Gyventojo individualios veiklos pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalą**.
- Gyventojas, vykdamas IV, pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalą gali įsigyti paruošus, prekiaujančiose buhalterinės apskaitos blankais arba pasigaminti, vadovaujantis 2010 m. gegužės 24 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K-166 patvirtinta pavyzdine forma. Taip pat gyventojas pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalą gali pildyti ir elektroniniu būdu.
- Gyventojai, tvarkydami buhalterinę apskaitą, taiko paprastąjį įrašą.
- Jei gyventojas, tvarkydamas buhalterinę apskaitą, taiko dvejybinių įrašų, jis gali nepildyti Gyventojo individualios veiklos pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalo, jei iš jo pildomų apskaitos registru galima nustatyti mokesčiams apskaičiuoti reikiamus duomenis.

GYVENTOJO INDIVIDUALIOS VEIKLOS PAJAMŲ-IŠLAIDŲ APSKAITOS ŽURNALAS

(Gyventojo vardas, pavardė, asmens kodas)

(Gyvenamoji vieta)

(Veiklos pavadinimas)

Eil. Nr.	Data	Dokumento data, pavadinimas ir numeris	Operacijos turinys	Pajamų suma (litas)	Išlaidos - leidžiami atskaitymai, susiję su individualios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu		
					prekių, medžiagų, žaliavų, detalių įsigijimo		
1	2	3	4	5	6	7	8

Buhalterinė apskaita

- Gyventojas pildo **Pajamų ir išlaidų apskaitos** žurnalą chronologine tvarka.
- Gyventojas, pasirinkęs apmokestinamąsias IV pajamas apskaičiuoti bendra GPMĮ 18 straipsnyje nustatyta tvarka, privalo pildyti visas Pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalo skiltis.
- Gyventojas, pasirinkęs apmokestinamąsias IV pajamas apskaičiuoti GPMĮ 18 str. 12 d. nustatyta tvarka, privalo pildyti Pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalo 1-5 skiltis.
- Gyventojas **privalo pildyti atskirus Pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalus** visoms vykdomoms IV rūšims, kurios nurodytos Nuolatinio Lietuvos gyventojų individualios veiklos vykdymo pažymyje FR0468.

Buhalterinė apskaita

- Duomenys apie gautas pajamas ir patirtas išlaidas į Pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalus **įrašomi ne vėliau kaip iki kito mėnesio 30 dienos.**
- Jei per mokestinį laikotarpį į žurnalą įrašoma daug įrašų, tai gyventojas gali daryti tarpinių sumų įrašus (kas mėnesį, ketvirtį, pusmetį), kuriuos privalo pasirašyti.
- Gyventojai privalo saugoti apskaitos dokumentus ir apskaitos registrus ne mažiau kaip 10 metų.
- **Nuo 2011 m. gegužės 1 d. bei nuo 2012 m. gegužės 1 d. gyventojai, kurie veiklos pajamoms apskaityti naudoja kasos aparatą, veiklos pajamas ir išlaidas privalo nurodyti Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnale (toliau – žurnale) (pajamų ir išlaidų žurnalo pildyti nereikia).**

Buhalterinė apskaita

Apskaitos žurnalo pildymo ypatumai

- Pinigų apskaitos principą taikantis gyventojas daro atskirą įrašą Apskaitos žurnale, kai faktiškai gauna pajamų iš IV arba kai turi išlaidų, susijusių su faktiškai gautomis IV pajamomis, neatsižvelgdamas į tai, ar jos apmokėtos;
- Kaupimo apskaitos principą taikantis gyventojas daro atskirą įrašą Apskaitos žurnale, kai uždirba pajamų, neatsižvelgdamas į pinigų gavimą, arba kai turi išlaidų, susijusių su uždirbtomis IV pajamomis, neatsižvelgdamas į tai, ar jos apmokėtos.

Buhalterinė apskaita

- **Inventorizacija** (vykdoma norint nustatyti neparduotų prekių, gaminių, nesunaudotų medžiagų, žaliavų, detalių likutį). Inventorizacija įforminama laisvos formos dokumentu, kuriame nurodomas neparduotų prekių, gaminių, nesunaudotų gamybai medžiagų, detalių kiekis, įsigijimo kaina, suma.
- Jeigu gyventojas pardavė prekių, savos gamybos produkcijos (gaminių) ir išrašė dokumentus, o pirkėjai iki mokesčių metų pabaigos neatsiskaitė, tai jis surašo **pažymą**, kurioje nurodo tokių parduotų prekių įsigijimo išlaidas, gaminių savikainą (pinigų principu vedant apskaitą).
- Inventorizacijos dokumento ir (arba) pažymos duomenys įrašomi į žurnalo 6 skiltį (suma su minuso ženklu). Kito mokesčio laikotarpio pradžioje žurnale daromas toks pat įrašas su pliuso ženklu.

Kasos aparatai individualioje veikloje

- **Nuo 2011 m. gegužės 1 d.:**
Asmenys, kurie prekiauja **maisto produktais (maistu):** pastatuose ar patalpose, kioskuose, vagonėliuose, kilnojamosiuose nameliuose, autoparduotuvėse **privalo naudoti kasos aparatus.**
- **Nuo 2012 m. gegužės 1 dienos** įsigaliojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 27 d. nutarimu Nr. 1262 pakeistas Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 1283.
- **Nereikalaujama naudoti kasos aparatų** gyventojams, kurie verčiasi IV, **išskyrus IV besiverčiančius** gyventojus, užsiimančius prekybos veikla (12.1 punktas).

Kasos aparatai individualioje veikloje

- **Gyventojai, besiverčiantys IV ir užsiimantys prekyba patalpose (ne lauko sąlygomis), savo veikloje privalo naudoti kasos aparatus.**
- Valstybinei mokesčių inspekcijai suteikta teisė nustatyti atvejus, kada kasos aparatas gali būti nenaudojamas, kai kasos aparato neįmanoma naudoti dėl objektyvių priežasčių arba kasos aparato naudojimas sukeltų akivaizdžiai neproporcingą administracinę naštą.

Kasos aparatai individualioje veikloje

Valstybinės mokesčių inspekcijos nustatyti atvejai, kai **nebūtina naudoti Kasos aparato:**

- IV besiverčiantiems gyventojams, kurie prekiauja pastatuose ar patalpose, taip pat kioskuose, vagonėliuose, kilnojamuose nameliuose, autoparduotuvėse, kurių siena (-os) arba ją atitinkantys konstrukcijos elementai yra visiškai ar didžia dalimi atidaromi į lauką;
- gyventojams, kurie prekiauja tik savos gamybos tautinio paveldo produktais;

Kasos aparatai individualioje veikloje

(tęsinys)

- gyventojams, kurie per paskutiniuosius 2 metus pirmą kartą įregistravę prekybos IV pagal pažymą arba įsigiję prekybos verslo liudijimą, arba keičia mokesčių sumokėjimo formą iš IV su prekybos verslo liudijimu į prekybos IV pagal pažymą, prekiauja pirmuosius 6 veiklos vykdymo mėnesius, skaičiuojamus nuo veiklos įregistravimo ar verslo liudijimo įsigijimo;
- gyventojams, kurie įsigijo prekybos verslo liudijimą, kuriame numatyta veiklą vykdyti **tik vieną dieną per savaitę**, ir pasirinko veiklą vykdyti **Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių** miestų savivaldybių teritorijose ar neribojant veiklos teritorijos prekiauja Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių miestų savivaldybių teritorijose, **taip pat** gyventojams, kurie prekiauja įsigiję prekybos verslo liudijimą, kuriame numatyta veiklą vykdyti **ne daugiau kaip dvi dienas per savaitę kitų savivaldybių teritorijose**;

Kasos aparatai individualioje veikloje

(tęsinys)

- konkrečiais atvejais Valstybinei mokesčių inspekcijai įvertinus objektyvias priežastis ir priėmus individualius sprendimus, dėl kurių kasos aparato naudojimas atitinkamoje **prekybos vietoje** yra negalimas arba sukeltų akivaizdžiai neproporcingas administracinės naštos pasekmes.
- Konkrečiais atvejais aplinkybes nagrinės ir individualius sprendimus dėl EKA nenaudojimo priims ne vienas inspektorius, o AVMI sudarytos komisijos.
- Verslininkas, kuriam taikoma išlyga dėl EKA naudojimo, kiekvienam pirkėjui privalo išduoti pinigų priėmimo kvitą arba kitą teisės aktų nustatytais atvejais vietoj jo naudojamą apskaitos dokumentą.

Kasos aparatai individualioje veikloje

Dėl kasos aparato nenaudojimo 6 mėnesius

Pavyzdys (1):

- **Mokesčių mokėtojas 2012-05-20 įregistruos individualią prekybos veiklą pagal pažymą. Prekiaus turgavietėje (patalpoje). 2 metus iki minėtos datos veiklos nevykdė. Ar 6 mėnesių laikotarpis, kurį jis neprivalės naudoti EKA, bus skaičiuojamas nuo 2012-05-20, ar nuo 2012-05-01?**
- Šiuo atveju 6 mėnesių laikotarpis, kurį mokesčių mokėtojas neprivalės naudoti EKA, bus skaičiuojamas nuo individualios veiklos įregistravimo, t. y. nuo 2012-05-20.

Kasos aparatai individualioje veikloje

Dėl kasos aparato nenaudojimo 6 mėnesius

Pavyzdys (2):

- **Ar po 2012-05-01 keičiant mokesčių sumokėjimo būdą iš verslo liudijimo į individualios veiklos vykdymo pažymą reikia atsižvelgti į tai, ar veikla buvo vykdoma anksčiau, t. y. ar reikia žiūrėti, kad nebūtų vykdyta veikla ne mažiau kaip 2 metus, skaičiuojant nuo 2012-05-01?**
- Keičiant mokesčių sumokėjimo formą iš individualios veiklos su prekybos verslo liudijimu į prekybos individualią veiklą pagal pažymą, turi būti atsižvelgiama, ar per paskutinius 2 metus mokesčių mokėtojas nebuvo įregistravęs prekybos individualios veiklos pagal pažymą.

Kasos aparatai individualioje veikloje

Dėl kasos aparato nenaudojimo 6 mėnesius

Pavyzdys (3):

- **2011 m. vienas prekybos verslo liudijimas galiojo du mėnesius (sausį ir vasarį), po to kitas prekybos verslo liudijimas galiojo 2011 m. liepą, rugpjūtį ir rugsėjį (tris mėnesius). 2012 m. išsiima prekybos verslo liudijimą visiems metams, o 2012-05 keičia veiklą su verslo liudijimu į individualią veiklą. Ar pakeitęs veiklos pobūdį galės 6 mėnesius nenaudoti kasos aparato?**
- Mokesčių mokėtojas, keičiantis mokesčių sumokėjimo formą iš individualios veiklos su prekybos verslo liudijimu į prekybos individualią veiklą pagal pažymą, galės nenaudoti EKA 6 mėnesius, skaičiuojamus nuo prekybos individualios veiklos pagal pažymą įregistravimo, jeigu paskutinius 2 metus, skaičiuojamus nuo prekybos individualios veiklos pagal pažymą įregistravimo, nevykdė prekybos individualios veiklos pagal pažymą.

Kasos aparatai individualioje veikloje

Individualia veikla besiverčiantis gyventojas turi:

- Kiekvieną dieną pildyti Individualia veikla besiverčiančio gyventojas kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalą;
- Pasirašyti į kasos aparatą įdedamų naujų kontrolinių juostų pradžioje ir baigtų spausdinti pabaigoje.

Registruoti kasos aparatu:

- Visus atsiskaitymus ir visas prekybos operacijas;
- Grynujų pinigų išmokėjimą, įdėjimą ir išėmimą iš **aparato kasos.**

Kasos aparatai individualioje veikloje

Pasibaigus darbo dienai būtina:

- suskaičiuoti dienos įplaukas grynaisiais pinigais;
- išspausdinti ir pasirašyti fiskalinę dienos ataskaitą („Z“), o paskutinę mėnesio dieną – ir fiskalinę mėnesio suminę ataskaitą bei įklijuoti į žurnalą;
- kai dėl kasos aparato gedimo ar kitais atvejais pirkėjui išrašomas Prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitas, Žurnalo skyriuje „Dienos „Z“ ir periodinės (mėnesio) ataskaitos“ dienos pabaigoje įrašoma gauta pajamų suma, apskaičiuota pagal išrašytus Prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitus;
- užpildyti žurnalą ir jame pasirašyti.

Kasos aparatai individualioje veikloje

Kiekvienam kasos aparatui pildomas atskiras žurnalas, kurį galima:

- **pasigaminti** (www.vmi.lt → Kasos aparatai → Smulkiesiems verslininkams dėl kasos aparatų naudojimo → Kasos aparatų naudojimas → Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalas);
- **įsigyti** blankų leidyklų parduotuvėse.
- Žurnalas teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje neregistruojamas

Plačiau apie kasos aparatų naudojimo tvarką galima rasti:

http://mic.vmi.lt/documentpublicone.do?&id=1000112771&tee_id=1000007893

Kasos aparatai individualioje veikloje

Kasos aparatų naudojimo taisyklių
3 priedas
(Valstybinės mokesčių inspekcijos
prie Lietuvos Respublikos finansų
ministerijos viršininko 2011 m.
balandžio 29 d. įsakymo Nr. VA-51
redakcija)

(Individualia veikla besiverčiančio gyventojų kasos aparato kasos operacijų ir išlaidų apskaitos žurnalo formos pavyzdys)

(gyventojų, besiverčiančio individualia veikla, vardas, pavardė, adresas)

PVM mokėtojo (ūkio subjekto) kodas

(kasos aparato įrengimo adresas)

INDIVIDUALIA VEIKLA BESIVERČIANČIO GYVENTOJO KASOS APARATO KASOS OPERACIJŲ IR IŠLAIDŲ APSKAITOS ŽURNALAS Nr.

(kasos aparato gamintojas, modelio pavadinimas)

KORPUSO Nr. _____, UNIKALUS NUMERIS _____, TECHNINIO PASO serija _____ Nr.

Pradėtas pildyti _____ m. _____ d., baigtas pildyti _____ m. _____ d.

Taksometrai individualioje veikloje

- Gyventojai, įregistravę keleivių vežimo lengvaisiais automobiliais IV, pajamoms apskaityti privalo naudoti taksometrus, kurie turi būti užregistruoti teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje.
- Kiekvienam taksometrui turi būti pildomas atskiras Taksometro kasos operacijų žurnalas, kurį galima atsispausdinti iš VMI interneto puslapio (www.vmi.lt → Taksometrai → Smulkiesiems verslininkams dėl taksometrų ir taksometrų kasos operacijų žurnalų naudojimo → Taksometro kasos operacijų žurnalas) arba įsigyti blankų leidyklos parduotuvėse.

Privalomojo sveikatos draudimo ir valstybinio socialinio draudimo įmokos

Privalomojo sveikatos draudimo įmokos 2010 metais ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais

- Gyventojas, įregistravęs IV, kiekvieną mėnesį moka privalomojo sveikatos draudimo įmokas – **PSD 9 proc.** nuo MMA (2008–2012 m. – 800 Lt) – 72 Lt;
- Pasibaigus metams, perskaičiuojamas ir, jei reikia, primokamas skirtumas, kad įmoka sudarytų **9 proc. nuo 50 procentų** per mokestinį laikotarpį gautų IV **apmokestinamųjų pajamų** (neatėmus PSD ir VSD įmokų) sumos, bet ne mažiau kaip 9 proc. nuo 12 MMA (9 600 Lt) – 864 Lt, išskyrus dirbančius pagal darbo sutartis ir draudžiamus valstybės lėšomis.

Privalomojo sveikatos draudimo ir valstybinio socialinio draudimo įmokos

- Nustatyta maksimali besiverčiančių IV apmokestinamųjų pajamų suma, nuo kurios skaičiuojamos PSD įmokos.
- 2010–2011 m. PSD įmokų bazė, nuo kurios skaičiuojama 9 proc. PSD įmoka negali būti didesnė negu 48 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžių suma, t. y. nuo 56 160 Lt (48 x 1 170). 2012 m. – **71 424 Lt (48 x 1 488)**.

IV vykdantys asmenys gali PSD įmokų **kas mėnesį nemokėti**, jeigu jie moka ir (arba) už juos yra mokamos Sveikatos draudimo įstatymo 17 str. 1 ir 2 dalyse nurodytos sveikatos draudimo įmokos arba jeigu jie yra asmenys, išvardyti Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje.

Privalomojo sveikatos draudimo ir valstybinio socialinio draudimo įmokos

- **VSD įmokos nuo IV pajamų 2010 metais ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais**

Gyventojų, besiverčiančių IV, VSD įmokos – **28,5 proc.**, skaičiuojamos nuo **50 procentų IV apmokestinamųjų pajamų** (neatėmus PSD ir VSD įmokų) sumos, ir sutampa su PSD įmokų baze;

Be to, 2010–2011 m. VSD įmokų bazė, nuo kurios skaičiuojama **28,5 proc.** VSD įmoka, negali būti didesnė negu 48 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžių suma, t. y. nuo **56 160 Lt** (48 x 1 170).

2012 m. – 71 424 Lt (48 x 1 488).

Privalomojo sveikatos draudimo ir valstybinio socialinio draudimo įmokos

- Nuo 2010 m. sausio 1 d. fizinių asmenų, kurie verčiasi IV pagal pažymą, PSD ir VSD įmokas administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka.
- VSD ir PSD įmokos mokamos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SODRA) į valstybinio socialinio draudimo lėšų surenkamąsias sąskaitas, kurių sąrašas įdėtas SODROS interneto puslapyje.
- Plačiau Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencijai priskirtais klausimais konsultacijas ir informaciją galima gauti SODROS tinklalapyje **www.sodra.lt**

Individualios veiklos pajamų apmokestinimo pavyzdžiai

- Tarkime, kad gyventojas per 2011 metus iš advokato veiklos uždirbo 50 000 Lt pajamų, patyrė 28 000 Lt su pajamų uždirbimu susijusių išlaidų ir sumokėjo **864 Lt PSD** bei **768 Lt VSD įmokų**.
- Gyventojas prieš pildydamas Metinę pajamų mokesčio deklaraciją už 2011 m., apskaičiuos mokėtinas VSD ir PSD įmokas.
- VSD bazė: $(50\ 000 - 28\ 000) / 2 = 11\ 000$ Lt. Mokėtina **VSD įmoka**: $11\ 000 \times 28,5\ \% = 3\ 135$ Lt.
- PSD bazė = VSD bazė, t. y. 11 000 Lt. Mokėtina **PSD įmoka**: $11\ 000 \times 9\ \% = 990$ Lt.
- Taigi, gyventojas 2012 m. dar sumokės **2 367 Lt VSD įmoką** ($3\ 135 - 768$) ir **126 Lt PSD įmoką** ($990 - 864$).
- Gyventojas į 2011 m. Metinę pajamų mokesčio deklaraciją įrašys 50 000 Lt pajamų ir 32 125 Lt išlaidų ($28\ 000 + 3\ 135 + 990$), apmokestinamosios pajamos bus lygios 17 875 Lt ($50\ 000 - 32\ 125$), o nuo jų apskaičiuotas **gyventojų pajamų mokestis 2 681 Lt** ($17\ 875 \times 15\ \%$).

Individualios veiklos pajamų apmokestinimo pavyzdžiai

- Gyventojas, besiverčiantis individualia notaro veikla per 2011 metus uždirbo **25 000 Lt pajamų** ir pasirinko **30 proc.** pajamų priskyrimo leidžiamiems atskaitymams būdą. 2011 metais sumokėjo **864 Lt PSD bei 768 Lt VSD įmokų**.
- Gyventojas 2012 m. pildydamas Metinę pajamų deklaraciją už 2011 m., apsiskaičiuos:
 - leidžiamus atskaitymus – $25\,000 \times 30 \text{ proc.} = \mathbf{7\,500 \text{ Lt}}$;
 - apmokestinamąsias pajamas – **17 500 Lt** ($25\,000 - 7\,500$).
- **GPM** – $17\,500 \times 15 \text{ proc.} = \mathbf{2\,625 \text{ Lt}}$.
- **VSD** bazė: $(25\,000 - 7\,500) / 2 = 8\,750 \text{ Lt}$. Mokėtina VSD įmoka: $8\,750 \times 28,5\% = \mathbf{2\,493,75 \text{ Lt}}$.
- **PSD** bazė = VSD bazė, t. y. $8\,750 \text{ Lt}$. Mokėtina PSD įmoka: $8\,750 \times 9\% = \mathbf{787,50 \text{ Lt}}$.
- Gyventojas 2012 m. iki gegužės 1 d. dar sumokės **1 725,75 Lt** VSD įmoką ($2\,493,75 - 768$).

Metinis pajamų deklaravimas

- Deklaruojant nuolatinių Lietuvos gyventojų 2009, 2010, 2011 metais ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais gautas pajamas naudojama Metinės pajamų deklaracijos forma GPM308.
- Individualios veiklos pagal pažymą ir vykdant veiklą įsigijus verslo liudijimą gautos pajamos deklaruojamos GPM308 V priede.
- IV pagal pažymą pajamos deklaruojamos GPM308V priedo I dalyje, verslo liudijimo pajamos deklaruojamos GPM308V priedo II dalyje.
- **Atkreipiame dėmesį**, kad gyventojas, kuris buvo įregistravęs IV, ar įsigijęs verslo liudijimą, iki kitų metų gegužės 1 d. privalo pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją **net ir tuo atveju, jeigu IV pajamų negavo.**

Metinis pajamų deklaravimas

- **Vienoje** GPM308V priedo I skyriaus **eilutėje** nurodomos visos pajamos, gautos (uždirbtos) vykdant **tos pačios rūšies IV**, nesvarbu, keliose valstybėse jos gautos (uždirbtos).
- Jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas per mokestinį laikotarpį vykdė kelių rūšių IV, tai kiekvienos veiklos rūšies pajamos, su šia veikla susiję leidžiami atskaitymai ir mokestiniai nuostoliai, patirti vykdant tos rūšies IV, nurodomi atskirose GPM308V priedo I skyriaus eilutėse.
- Nuolatinis Lietuvos gyventojas, per mokestinį laikotarpį tos pačios rūšies IV pajamų gavęs (uždirbęs) daugiau kaip vienoje valstybėje (įskaitant Lietuvą), turi pildyti ir **GPM308R** priedą.

Metinis pajamų deklaravimas

Metinės pajamų deklaracijos pateikimo būdai:

- **elektroniniu būdu** (VMI prie FM nustatyta tvarka [www.http://deklaravimas.vmi.lt](http://deklaravimas.vmi.lt));
- įteikta tiesiogiai AVMI darbuotojui;
- atsiųsta paštu į AVMI, jų skelbiamais adresais, arba į VMI prie FM Deklaracijų tvarkymo skyrių adresu: Neravų g. 8, 66257 Druskininkai.

Mokesčių sumokėjimas

Valstybinės mokesčių inspekcijos pajamų surenkamosios sąskaitos:

- **Nr. LT12 2140 0300 0268 0220**, esančią banke Nordea Bank Finland Plc Lietuvos skyrius, Banko kodas 21400, SWIFT kodas NDEALT2X.
- **Nr. LT24 7300 0101 1239 4300**, banke „Swedbank“ banke, AB, Banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22.
- Lėšų gavėjas – Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR FM, juridinio asmens kodas 188659752.
- Įmokos kodas gyventojų pajamų mokestis – 1441.
- Gyventojų pajamų mokestis turi būti sumokėtas iki kitų metų gegužės 1 d.

Registracijos į VMI seminarus būdai:

Registracija:

- **elektroniniu būdu** VMI svetainės www.vmi.lt skyrelyje Naujienos – Seminarai (<http://www.vmi.lt/lt/?itemId=20324>), arba
- **telefonu 1882** (skambinant iš užsienio tel. +370 5 255 3190, kitų fiksuotojo ryšio operatorių tinklų abonentams – 8 700 55 882).

Registracijos atšaukimas:

- **telefonu 1882** (skambinant iš užsienio tel. +370 5 255 3190, kitų fiksuotojo ryšio operatorių tinklų abonentams – 8 700 55 882), arba
- **elektroniniu būdu**, užpildant formą, esančią VMI svetainės skyrelyje El. paslaugos – Elektroniniai paklausimai (<http://www.vmi.lt/lt/?itemId=10215373>), skiltyje „Klausimas“, nurodant, kuriame seminare atsisakoma dalyvauti.

Valstybinė mokesčių inspekcija primena, kad:

Savarankiškai aktualią informaciją mokesčių klausimais, paaiškinimus ir komentarus galite rasti adresu <http://mic.vmi.lt>.

Greičiausiai informatyvius atsakymus visais mokesčių klausimais gausite paskambinę **telefonu 1882.**

Telefonu suteikta konsultacija yra lygiavertė rašytinei, nes pokalbiai yra įrašomi bei saugomi 5 metus.

Dėkojame už dėmesį